

Teisingumo ministerijai

2020-04- Nr.
Į 2020-04-09 Nr. 20-5084**DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMO**

Išnagrinėję Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Europos Sąjungos valstybių narių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo ir vykdymo Nr. XII-1322 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 37, 43, 52, 67, 72 straipsnių pakeitimo ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 69¹ ir 77¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – BPK pakeitimo projektas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Europos Sąjungos valstybių narių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo ir vykdymo“ Nr. XII-1322 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 37, 43, 52, 67, 72 straipsnių pakeitimo ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 69¹ ir 77¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektą (toliau visi kartu – Teisės aktų projektai), teikiame šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Dėl Įstatymo pakeitimo projekto:

1.1. Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas nenumato prokuratūrai nuosprendžių vykdymo kontrolės funkcijos. 2017 m. gruodžio 19 d. įstatymu Nr. XIII-900, be kita ko, buvo pakeista Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 342 straipsnio 2 dalis ir 346 straipsnio 3 dalis. Šiais pakeitimais nustatyta, kad prokuroras kontroliuoja nuosprendžio pateikimą vykdyti, bet ne nuosprendžio vykdymą. Atitinkamai 2017 m. gruodžio 19 d. įstatymu Nr. XIII-898 (įsigaliojo 2018 m. liepos 1 d.) buvo pakeistos ir Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo nuostatos, pavedant prokuratūrai nuosprendžių pateikimo vykdyti kontrolės funkciją (2 straipsnio 2 dalies 5 punktas, 16 straipsnio 1 dalis). Atsižvelgiant į tai, kad inicijuojami Europos Sąjungos valstybių narių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo ir vykdymo įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimai, siūlytina pakeisti ir nuostatas, kuriose nurodyta, kad nuosprendžių vykdymą kontroliuoja prokuroras, t. y. Įstatymo 14 straipsnio 2 dalį.

1.2. Dėl VI Registrų centras nurodymo, siekiant tiksliau išdėstyti gyvenamosios vietos sąvoką, pažymėtina, kad VI Registrų centras nedisponuoja duomenimis apie deklaruotą ir (ar) faktinę asmens gyvenamąją vietą. Manytina, kad tikslesnis gyvenamosios vietos sąvokos išdėstymas galėtų būti realizuotas ne įvardijant konkretų šaltinį, o nurodant, pavyzdžiui, taip: „iš valstybės registrų gautais duomenimis“ arba „iš valstybės informacinių sistemų gautais duomenimis“. Taip būtų išvengta ir galimo Įstatymo nuostatų keitimo, jei VI Registrų centras ateityje pakeistų pavadinimą.

1.3. Siūlytina peržiūrėti Įstatymo pakeitimo projekto 13 straipsnio, kuriuo keičiama Įstatymo 22 straipsnio 5 dalis, formuluotę teisės technikos aspektu dėl teisinio aiškumo, siekiant išvengti dvigubo nukreipimo iš vienos straipsnio nuostatos į kitą.

2. Dėl BPK pakeitimo projekto:

2.1. Nepritartina siūlomam BPK 69¹ straipsnio 1 dalies pakeitimui, nustatant, kad „Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra gali išduoti Europos arešto orderį dėl kompetentingos Europos Sąjungos valstybės narės, į kurią kreipiasi, piliečio ar joje gyvenančio asmens, suteikdama garantiją, kad asmuo būtų grąžintas atlikti bausmės į kompetentingą Europos Sąjungos valstybę narę, į kurią kreipiamasi.“ Pažymėtina, kad daugeliu atvejų Europos arešto orderis (toliau – ir EAO) išduodamas nežinant, kurioje ES valstybėje narėje, taikančioje perdavimo pagal EAO procedūrą, asmuo bus sulaikytas, todėl tokia išankstinė garantija dėl grąžinimo atlikti laisvės atėmimo bausmę nėra tikslinga ir negalėtų būti įrašyta į EAO ar kitu būdu pareikšta

išduodant EAO. Be to, minėtos išankstinės garantijos suteikimas išduodant EAO dėl įtariamojo, kaltinamojo baudžiamojo persekiojimo vertintinas kaip pažeidžiantis nekaltumo prezumpcijos principą.

Manytina, kad Pamatinio sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 dalies nuostatos nereikalauja, jog garantija, kad pagal EAO perduotas asmuo būtų grąžintas atlikti bausmę į EAO įvykdžiusią Europos Sąjungos valstybę narę, būtų suteikiama iš anksto. Garantija teikiama konkrečiu atveju vykdančiajai valstybei sprendžiant dėl asmens perdavimo pagal EAO ir nurodžius tokią perdavimo sąlygą. Pritartina, kad tikslinga reglamentuoti garantijos suteikimą ir jos įgyvendinimą, tačiau Generalinė prokuratūra nėra tas subjektas, kuris galėtų tokią garantiją suteikti ir ją kontroliuoti. Kaip minėta, šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas nenumato prokuratūrai nuosprendžių vykdymo kontrolės funkcijos. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti teikiamo BPK 69¹ straipsnio 1 dalies pakeitimo ir apsvarstyti kitus garantijos suteikimo ir įgyvendinimo reglamentavimo būdus ir formas. Manytina, kad garantijos vykdymas galėtų būti užtikrinamas teisėjui ją įrašant patvarkyme vykdyti nuosprendį.

2.2. Atsižvelgiant į tai, kad inicijuojami BPK 69¹ straipsnio 1 dalies pakeitimai, siūlytina atkreipti dėmesį į oficialiąją konstitucinę doktriną, kurioje aiškinami Konstitucijoje įtvirtinti teisėjo ir teismų nepriklausomumo principai, taip pat į svarbią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) praktiką. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad vienas iš teisėjo ir teismų nepriklausomumo principo aspektų yra teisėjo procesinis nepriklausomumas, apimantis *inter alia* teismo savarankiškumą sprendžiant visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus. Teisėjo sprendimus proceso įstatymų nustatyta tvarka gali peržiūrėti ir pakeisti ar panaikinti tik aukštesnės pakopos teismas (Konstitucinio Teismo 1999 m. gruodžio 21 d. nutarimas).

ESTT ne kartą yra pažymėjęs, kad Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas tarpusavio pripažinimo principas, pagal kurį vykdančioji teisminė institucija turi vykdyti išduodančiosios teisminės institucijos išduotą arešto orderį, grindžiamas prielaida, kad teisminė institucija įsikiša prieš įvykdant Europos arešto orderį tam, kad atliktų teisminę kontrolę. Spręsdamas klausimus, ar Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „teisminė institucija“ yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka ir ar šio 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad Teisingumo ministeriją ir policijos įstaigą apima sąvoka „išduodančioji teisminė institucija“, ESTT pažymėjo, kad nors išduodančiosios institucijos dalyvavimas, pirma, griežtai apsiriboja įsiteisėjusio teismo sprendimo, priimto pasibaigus teismo procesui, vykdymu ir, antra, vykdomas tik teismo prašymu, iš tiesų matyti, kad galutinį sprendimą dėl Europos arešto orderio išdavimo priima išduodančioji institucija, o ne teismas, skyręs laisvės atėmimo bausmę, kuria grindžiamas šis Europos arešto orderis. Išduodančioji institucija yra vienintelė, turinti kompetenciją patikrinti, ar įvykdytos šio išdavimo sąlygos, numatytos Pagrindų sprendime, ir įvertinusi įvairius, įskaitant suinteresuotojo asmens, interesus nuspręsti, ar šis išdavimas yra proporcinga priemonė (2016 m. lapkričio mėn. 10 d. sprendimas Kovalkovo byloje C-477/16).

Taigi nepaisant to, kad Generalinės prokuratūra baudžiamosios bylos nagrinėjimo teisme metu EAO išduoda tik bylą nagrinėjančio teismo prašymo ir nutarties skirti kaltinamajam kardomąją priemonę – suėmimą – pagrindu, visgi sprendžiant, ar konkrečiu atveju išduoti EAO, galutinį sprendimą priima Generalinė prokuratūra. Būtent ji, o ne EAO inicijavęs teismas ar aukštesnės instancijos teismas, be kita ko, baudžiamosios bylos nagrinėjimo teisme metu turi diskreciją vertinti EAO proporcingumą. Atsižvelgiant į tai, siūlytina paskirti teismus kompetentingomis institucijomis Lietuvoje išduoti EAO dėl kaltinamųjų baudžiamojo persekiojimo, t. y. bylos nagrinėjimo teisme metu. Generalinė prokuratūra EAO išduotų tik dėl įtariamųjų ikiteisminio tyrimo metu.

2.3. Nepritartina siūlymui keičiant BPK 77¹ straipsnio 1 dalį išbraukti Teisingumo ministeriją, kaip instituciją, suteikiančią leidimą užsienio valstybės suimtus asmenis vežti tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją, kadangi šis BPK straipsnis taikomas ne tik taikant ES teisminio bendradarbiavimo instrumentus, bet ir tarptautinių sutarčių pagrindu, kuriose

Teisingumo ministerija yra nurodyta kaip centrinė arba viena iš centrinių tarptautinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose institucijų.

Taip pat pažymėtina, kad Teisės aktų projektais siūlomi pakeitimai yra itin reikšmingi ir tiesiogiai susiję su Generalinės prokuratūros vykdomomis funkcijomis. Dėl to manome, kad nustatyti teisės aktų projektų derinimo terminai vertintini kaip nepakankami siūlomų pakeitimų išsamiai analizei atlikti. Atsižvelgdami į tai prašome prokuratūros veiklą reglamentuojančių teisės aktų ar jų pakeitimų projektus esant galimybei iš anksto derinti konsultuojantis ar organizuojant diskusijas su Generaline prokuratūra.

Generalinis prokuroras

Evaldas Pašilis

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Generalinė prokuratūra 288603320, Rinktinės g. 5A, LT-01515, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl teisės aktų projektų
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-04-27 Nr. 17.2.-1626
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2020-04-27 Nr. 1T-613
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Evaldas Pašilis, generalinis prokuroras
Sertifikatas išduotas	EVALDAS,PAŠILIS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-04-27 09:16:12 (GMTZ)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-04-27 11:17:20 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2019-12-04 12:52:29 – 2024-12-02 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	<p>"Vizavimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "WP, WebPartner LT" išduotą sertifikatą "WP, Dalinys, WebPartner LT", sertifikatas galioja nuo 2018-06-25 12:24:30 iki 2021-03-21 11:24:30</p> <p>"Vizavimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "WP, WebPartner LT" išduotą sertifikatą "WP, Dalinys, WebPartner LT", sertifikatas galioja nuo 2018-06-25 12:24:30 iki 2021-03-21 11:24:30</p> <p>"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "WP, WebPartner LT" išduotą sertifikatą "WP, Dalinys, WebPartner LT", sertifikatas galioja nuo 2018-06-25 12:24:30 iki 2021-03-21 11:24:30</p> <p>"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, i.k. 188604955 LT", sertifikatas galioja nuo 2019-09-25 15:37:33 iki 2022-09-24 15:37:33</p>
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	WebPartner
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	<p>Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus.</p> <p>META-INF/signatures/signatures0.xml#SignatureElem_0: Sertifikatas patvirtintas nepatikimu sertifikavimo centro sertifikatu (subjektas: WP).</p> <p>META-INF/signatures/signatures1.xml#SignatureElem_0: Sertifikatas patvirtintas nepatikimu sertifikavimo centro sertifikatu (subjektas: WP).</p> <p>META-INF/signatures/signatures3.xml#SignatureElem_0: Sertifikatas patvirtintas nepatikimu sertifikavimo centro sertifikatu (subjektas: WP).</p>
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2020-04-27 15:16:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys